

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКА ДЕРЖАВНА ІНЖЕНЕРНА АКАДЕМІЯ**

УДК657.6:331.2

Мартиненко Оксана Анатоліївна

**Облік та внутрішній аудит операцій з основними засобами: організація
та методика**

Спеціальність – 8.03050901 «Облік та аудит»

АВТОРЕФЕРАТ

на здобуття наукового ступеня магістр

Запоріжжя, 2016

Магістерською роботою є печатний текст

Робота виконана на кафедрі облік та аудит Запорізької державної академії
Міністерства освіти і науки України

Науковий керівник : Доктор економічних наук, професор
Двигун Алла Олександрівна

Рецензенти: Шушко О.О.

Зав. сектору економічних та товарознавчих досліджень та оцінювальної
діяльності Запорізького НДЕКЦ МВС України

Захист відбудеться «15» січня 2016 року о 9 годині за участі державної
екзаменаційної комісії Запорізької державної інженерної академії за адресою :
69000, м. Запоріжжя, пр.Леніна226, Л- корпус, аудиторія № л 404

Вчений секретар: Гамова О.В.

к.е.н .доц.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми.

В сучасній ринковій економіці та жорсткій конкуренції, досить актуальним стало питання ефективного використання основних засобів, оскільки основні засоби займають вагомe місце в господарській діяльності підприємства, їх частка дозволяє оцінити рівень забезпеченості необхідними умовами для здійснення фінансової діяльності суб'єктом господарювання. Успішне вирішення завдань управління основними засобами та обґрунтування інвестиційної політики в їх частині вимагає ефективного обліку та різнобічного використання інформації, яка надається. Надзвичайної актуальності управління основними засобами набуває у зв'язку з широким розповсюдженням застосування прикладних програм з обліку, аналізу, аудиту. Функціонування суб'єктів господарювання в умовах жорсткої конкуренції та економічної нестабільності робить актуальним питання раціональності організації і методики обліку та аудиту основних засобів.

Виробничі потужності підтримуються, як відомо, шляхом ремонту, або заміни. При цьому витрати на капітальний ремонт поглинають велику частину спільного об'єму валових накопичень. Тому висока степiнь зносу і старіння основних засобів диктує необхідність їх більш інтенсивного оновлення шляхом заміни. Заміна зношених та застарілих засобів новими, більш ефективними, зменшує потребу в ремонті, і за рахунок цього можна буде значно збільшити об'єм капітальних вкладень в технологічне оновлення підприємств сільського господарства та підвищити їх ефективність.

Проблема удосконалення обліку та внутрішнього аудиту основних засобів є однією із найбільш дискусійних у сфері управління діяльністю підприємства останніми роками та є предметом дослідження багатьох науковців та практиків. Значний внесок у розвиток теорії і методології бухгалтерського обліку та внутрішнього аудиту основних засобів зробили українські та зарубіжні вчені: І.А.Бланк, О.С. Бородкін, Ф.Ф.Бутинець, Б.І.Валуєв, А.М.Герасимович, М.В.Кужельний, В.Г.Линник, В.Ф.Мец, Є.В.Мних, Л.В.Нападовська, Ю.І.Осадчий, Г.В.Савицька, В.В.Сопко, М.Г.Чумаченко, Ю.С.Цал-Цалко, та інші. Дискусійність багатьох теоретичних положень з обліку основних засобів, недостатній рівень їх дослідження з погляду сучасних потреб управління потребує подальшого вивчення цих питань та їх вдосконалення. Зокрема, це: вартісне вираження основних засобів в умовах інфляційної економіки, правильне відображення їх в податковому та бухгалтерському обліку, раціональне ведення первинного обліку об'єктів основних засобів в умовах автоматизації, удосконалення внутрішнього аудиту на підприємствах тощо. У багатьох теоретичних концепціях стану та розвитку обліку і внутрішнього аудиту основних засобів відсутня єдність, вони є недостатньо обґрунтованими, а деякі і суперечливими.

Все це свідчить про необхідність всебічного вивчення і вирішення проблем обліку та внутрішнього аудиту основних засобів, що зумовило вибір теми магістерської роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами і темами.

Магістерська робота виконана відповідно до плану науково - дослідницьких робіт Запорізької державної інженерної академії до науково - дослідницької теми кафедри обліку та аудиту «Наукові засади інноваційного розвитку суб'єктів підприємництва, їх оподаткування, облік та аудит в умовах євроінтеграції».». Зокрема автором запропоновано удосконалення обліку та внутрішнього аудиту операцій з основними засобами на ТОВ «Запорізький завод споживчих товарів «Мотор - січ».

Мета та завдання роботи. Метою магістерської роботи є розгляд існуючих аспектів ведення обліку та внутрішнього аудиту операцій з основними засобами та розробка пропозицій щодо їх удосконалення на ТОВ «ЗЗСТ «Мотор - січ».

У відповідності до поставленої мети в роботі вирішувались наступні завдання:

- вивчено облік операцій з основними засобами на підприємстві;
- показано облік основних засобів на ТОВ «ЗЗСТ «Мотор - січ»;
- показано внутрішній аудит основних засобів на ТОВ «ЗЗСТ «Мотор - січ»;
- надано шляхи удосконалення обліку операцій з основними засобами на ТОВ «ЗЗСТ «Мотор - січ»;
- запропоновані шляхи удосконалення внутрішнього аудиту операцій з основними засобами на ТОВ «ЗЗСТ «Мотор - січ».

Об'єктом роботи є процес обліку та внутрішнього аудиту основних засобів на підприємстві.

Предметом роботи є існуючі теоретичні та практичні підходи до обліку основних засобів на підприємстві.

Методи роботи. У процесі дослідження використовувалися такі загально наукові методи : метод індукції, дедукції, синтезу, аналізу, класифікації, порівняння, наукової абстракції, системного та комплексного аналізу, формалізації, економіко - математичні та ін. Спеціальні методи дослідження (методи статистичних групувань, узагальнення, графічний метод) використовувалися внутрішнього аудиту основних засобів. При розробці наукових рекомендацій використовувалися конкретно - наукові прийоми : конкретизації, опитування, абстрактно - логічний, статистичного спостереження, порівняння, експертних оцінок та ін.

Інформаційною базою магістерської роботи стали законодавчі та нормативні акти України, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених - економістів, періодична література, а також дані обліку основних засобів на ТОВ «ЗЗСТ «Мотор - січ».

Наукова новизна: удосконалено внутрішній аудит операцій з основними засобами на підприємстві ТОВ «ЗЗСТ «Мотор - січ», який на відміну від існуючого включає загальний план аудиту, програму аудиту та

робочі документи аудитора, що дозволить більш якісно проводити внутрішній аудит операцій з основними засобами. Запропоновані документи нададуть аудитору можливість вчасно виявити та попередити порушення, дослідити законність операцій з основними засобами на підприємстві.

Практичне значення отриманих результатів полягає у з вирішенні актуальних проблем, пов'язаних удосконаленням обліку операцій з основними засобами на підприємстві ТОВ «ЗЗСТ «Мотор - січ» та методичних прийомів проведення внутрішнього аудиту основних засобів на підприємстві.

Апробація результатів дослідження. Найважливіші положення та висновки магістерської роботи доповідалися на XXXII Міжнародній науково-практичній конференції «Соціально-економічний розвиток», м. Чернівці, 2016р

Публікації. Двігун А.О., Мартиненко О.А. Розробка програми внутрішнього аудиту основних засобів в аспекті підвищення ефективності використання цих активів на підприємстві / А.О. Двігун, О.А. Мартиненко // збірник «Наукові праці Полтавської державної аграрної академії» - 2015 (подано до друку).

Обсяг та структура магістерської роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів та висновків, списку використаної літератури та додатків. Загальний обсяг роботи становить 240 сторінок, у тому числі 82 таблиць, 8 рисунків, списку використаної літератури із 70 найменувань, 14 додатків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність обраної теми магістерської роботи, визначено мету і завдання, предмет і об'єкт дослідження, викладено наукову новизну, теоретичне і практичне значення отриманих результатів.

У першому розділі «Теоретичні аспекти організації обліку та внутрішнього аудиту основних засобів» розглянута методика обліку та аудиту основних засобів на підприємстві, подані законодавчо-нормативна база, завдання та передумови організації обліку та внутрішнього аудиту основних засобів. Розглянуто сутність поняття «основні засоби», як облікової категорії, досліджено облік основних засобів на підприємстві, розглянуто сутність «внутрішнього аудиту» на підприємстві.

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби суб'єктів, а також розкриття інформації про них у фінансовій звітності регламентується П(С)БО 7 «Основні засоби».

Основні засоби - матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 6000 гривень, невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 6000 гривень і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік) [1].

При організації бухгалтерського обліку основних засобів керуються законодавчими та нормативними документами, огляд яких наведений у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Законодавча база з бухгалтерського обліку виробничих запасів

Джерело	Визначення
1	2
П(С)БО 7 «Основні засоби»[1]	Основні засоби - матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік).

1	2
Наказ «Про затвердження Змін до деяких методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку» №1192 від 30.12.2013р.[5]	Основними засобами вважаються матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік).
Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 (МСБО 16)[2]	Основні засоби - це матеріальні об'єкти, що їх утримують для використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг для надання в оренду або для адміністративних цілей; використовуватимуться за очікуванням, протягом більше одного періоду
Податковий кодекс України № 702 - VIII від 17.09.2015 [11]	Основні засоби - матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів вартість яких перевищує 6000 гривень, невиробничих основних засобів і матеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 6000 гривень і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік).

Законодавчо - нормативні акти щодо обліку основних засобів застосовують в різних сферах які представлено в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 - Сфера застосування законодавчо - нормативної бази обліку основних засобів

Законодавчо - нормативний документ	Сфера застосування
1	2
П(С)БО 7 «Основні засоби»	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби, інші матеріальні активи та незавершені капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи(далі - основні засоби), а також розкриття інформації про них у фінансовій звітності. Норми П(С)БО 7 застосовуються підприємствами ,організаціями та іншими юридичними особами(далі - підприємства) усіх форм власності (крім бюджетних установ).
Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» редакція від 01.01.2014 р. Наказ «Про затвердження Змін до деяких методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку» №1192 від 30.12.2013р. [5]	Закон поширюється на всіх юридичних осіб, створених відповідно до законодавства України, незалежно від форм власності та організаційно – правових форм , а також на представництва іноземних суб`єктів господарської діяльності ,які зобов`язані вести бухгалтерський облік та подавати фінансову звітність згідно з законодавством Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів можуть застосовуватися підприємствами , організаціями та іншими юридичними особами, їх філіями та іншими виділеними на окремий баланс підрозділами(далі підприємства) незалежно від форми власності і організаційно-правових форм (крім банків і бюджетних установ). У методологічних рекомендаціях з бухгалтерського обліку основних засобів» № 561 від 30.09.2003 р.(зі змінами): доповнити пункт 1 розділу1 після слова «установ» словами « та підприємств, відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності»
Податковий кодекс України № 702 – VIII від 17.09.2015[11]	Цей стандарт застосовується всіма платниками податків
Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 (МСБО 16)[2]	Цей стандарт слід застосовувати в обліку основних засобів, за винятком випадків, коли інший стандарт вимагає або дозволяє застосування іншого облікового підходу

Проаналізувавши основні нормативно-правові акти з питань обліку основних засобів можна зробити висновок, що усі науковці розглядають дані об`єкти як матеріальні активи, які використовуються досить тривалий період для здійснення діяльності суб`єктом господарювання. Вартісний критерій, по якому об`єкти можуть бути віднесені до складу основних засобів виділений лише Податковим кодексом України.

Основні засоби можна згрупувати за їх функціональним призначенням, за галузевою ознакою, за використанням, за ознакою належності, за

натурально-матеріальним складом їх класифікація наведена в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3 - Класифікація основних засобів

Ознаки	Групи
1	2
За функціональним призначенням	Виробничі
	Невиробничі
За галузевою ознакою	Промисловість
	Сільського господарства
	Транспорту
	Торгівлі
За належністю	Власні
	Орендовані
За ступенем використання	Діючі
	Недіючі
За натурально-матеріальним складом	Земельні ділянки, будинки, споруди та передавальні пристрої
	Машини й пристрої
	Транспортні засоби
	Прилади, інвентар
	Багатолітні насадження
	Інші необоротні матеріальні активи

Одиницею обліку основних засобів є об'єкт основних засобів. Облік основних засобів ведеться на рахунку 10 «Основні засоби», який має дев'ять субрахунків; за дебетом рахунка 10 відображається надходження (придбання) основних засобів, за кредитом - вибуття.

Облік основних засобів ведеться на рахунку 10 «Основні засоби», який має дев'ять субрахунків; за дебетом рахунка 10 відображається надходження (придбання) основних засобів, за кредитом - вибуття. Облік малоцінних необоротних матеріальних активів ведеться на рахунку 11 «Інші необоротні матеріальні активи» який має сім субрахунків; за дебетом рахунка 11 відображається надходження (придбання) МНМА, за кредитом - вибуття.

Схематично характеристика рахунку 10 «Основні засоби» зображена на рисунку 1.1

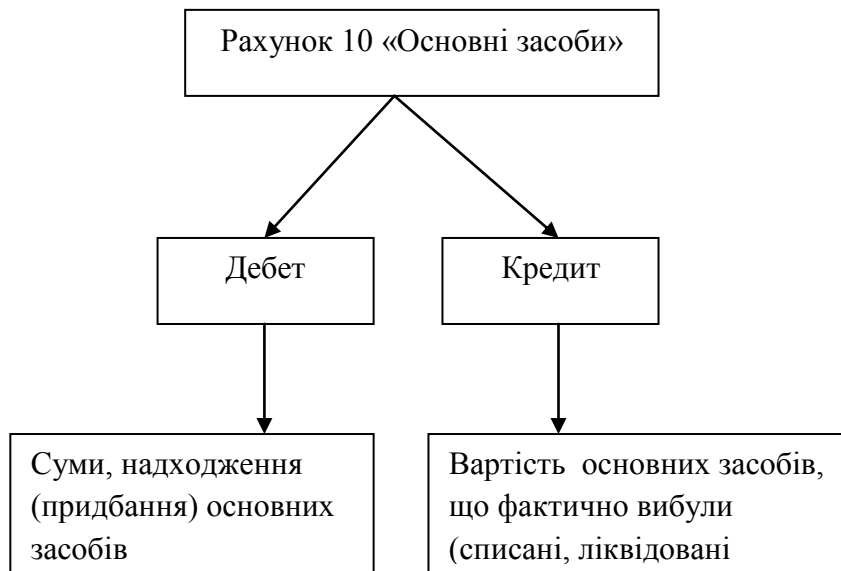

Рисунок 1.1 - Характеристика рахунка 10 «Основні засоби»

Кожній окремій групі об'єктів основних засобів відповідає один із 9 субрахунків до рахунку «Основні засоби» та 7 субрахунків до рахунку «Інші необоротні матеріальні активи». В таблиці 1.4 наведено субрахунки груп об'єктів основних засобів.

Таблиця 1.4 - Характеристика субрахунків груп об'єктів основних засобів.

Рахунок 10 «Основні засоби»:	Рахунок 11 «Інші необоротні матеріальні активи»
1	2
101 «Земельні ділянки»	111 «Бібліотечні фонди»
102 «Капітальні витрати на поліпшення земель»	112 «Малоцінні необоротні матеріальні активи»
103 «Будинки та споруди»	113 «Тимчасові (нетитульні) споруди»
104 «Машини та обладнання»	114 «Природні ресурси»
105 «Транспортні засоби»	115 «Інвентарна тара»
106 «Інструменти, прилади та інвентар»	116 «Предмети прокату»
107 «Тварини»	117 «Інші необоротні матеріальні активи»
108 «Багаторічні насадження»	
109 «Інші основні засоби»	

З метою забезпечення функцій документації і завдань щодо організації обліку Наказом Міністерства статистики України «Про затвердження типових форм обліку» від 29.12.95 р. № 352 (Наказ № 352) затверджені і введені в дію з 01.01.96 р. типові форми обліку основних засобів, які наведені в таблиці 1.5.

Таблиця 1.5 - Форми первинних документів з обліку основних засобів

Код документа (форма)	Назва документа	Коротка характеристика
1	2	3
03-1	Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів	Складають на кожний об'єкт окремо або на групу однотипних об'єктів, що мають однакову вартість і їх прийняла на відповідальне зберігання одна й та ж особа
03-2	Акт приймання-передачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів	Складають при прийманні завершених робіт після добудови, реконструкції або модернізації об'єктів. Зазначають первісну вартість та технічну характеристику об'єкта
03-3	Акт на списання основних засобів	Складають при вибутті основних засобів (крім автотранспортних) при повному або частковому їх списанні. Перший примірник передають до бухгалтерії, де на його підставі роблять запис до інвентарного списку основних засобів
03-4	Акт на списання автотранспортних засобів	Складають при оформленні списання автомобіля вантажного чи легкового, причепа або напівпричепа при їх ліквідації
03-5	Акт про установку, пуск та демонтаж будівельної машини	Складають при встановленні, запуску і демонтажу будівельної машини, що взята напрокат. Підписують представник організації, яка надає послуги з прокату, та механік будівельної дільниці
03-6	Інвентарна картка обліку основних засобів	Здійснюють записи на підставі актів приймання - передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів, актів на списання основних засобів, актів приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів й інших документів. Може бути заведена на кожний об'єкт окремо або на групу однотипних об'єктів основних засобів, що надійшли в експлуатацію одного і того ж місяця і є однаковими за вартістю, призначенням та іншими характеристиками. Заповнюють в одному примірникові та зберігають у поточному архіві бухгалтерії.
03-7	Опис інвентарних карток з обліку основних засобів	Використовують для реєстрації інвентарних карток. Заповнюють в одному примірникові та зберігають у бухгалтерії
03-8	Картка обліку руху основних засобів	Використовують для обліку руху основних засобів за групами. Заповнюють в одному примірникові та зберігають у бухгалтерії.
03-9	Інвентарний список основних засобів	Використовують для аналітичного обліку за місцем перебування, експлуатації основних засобів. Усі записи в інвентарних списках мають відповідати записам у відповідних інвентарних картках обліку основних засобів
03-М	Розрахунок амортизації основних засобів (для промислових підприємств)	Використовують для нарахування зносу основних засобів
03-16	Розрахунок амортизації основних засобів автотранспорт	Використовують для нарахування зносу автотранспортних засобів

Порядок документування операцій з надходження основних засобів наведено на рисунку 1.2.

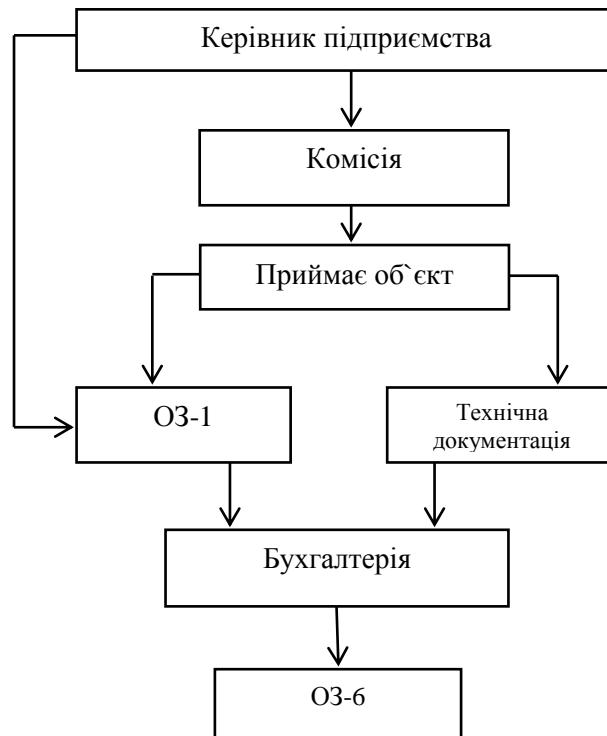

Рисунок 1.2 - Документування операцій з надходження основних засобів

Більшість основних засобів надходить на підприємство у вигляді капітальних інвестицій, які є витратами підприємства на будівництво, виготовлення, придбання, ремонт, модернізацію, реконструкцію об'єктів основних засобів. Об'єкти основних засобів до визначення первісної вартості і до моменту введення їх в експлуатацію та витрати на придбання чи виготовлення основних засобів, які є капітальними інвестиціями, обліковуються на рахунку 15 «Капітальні інвестиції» за видами об'єктів.

Схема організації обліку капітальних інвестицій наведена на рисунку 1.3.

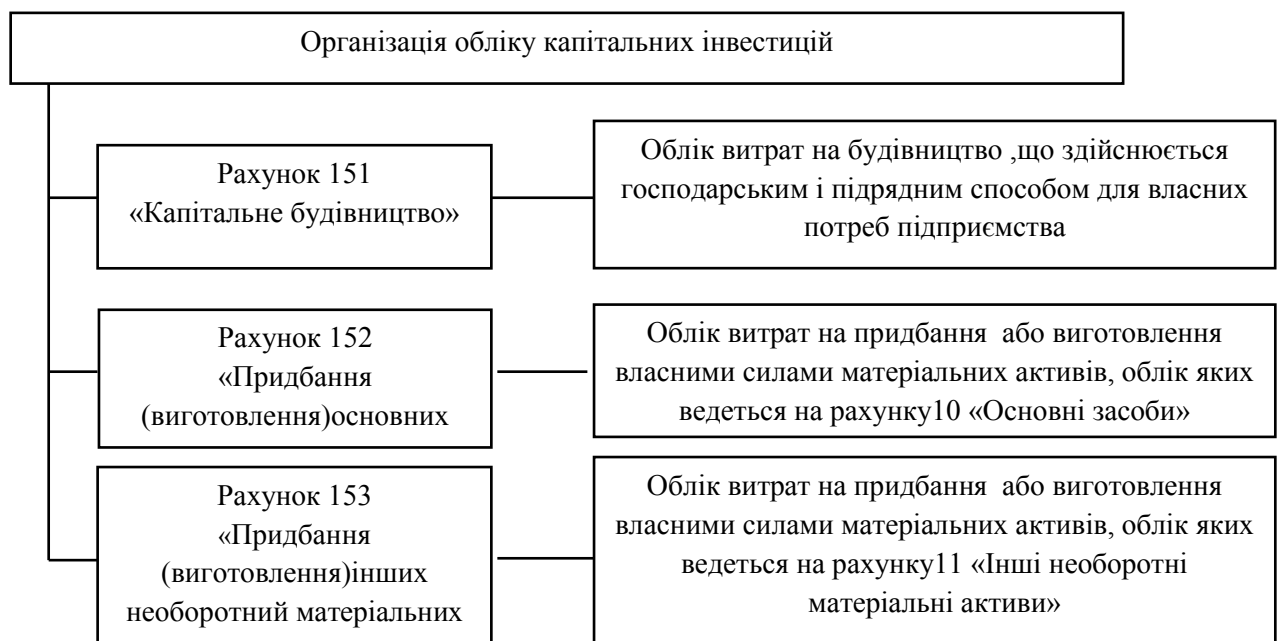

Рисунок 1.3 - Організація синтетичного обліку капітальних інвестицій

Для обліку амортизації основних засобів важливе значення має ліквідаційна вартість, величину якої підприємство встановлює самостійно. Ця інформація відображається у наказі про облікову політику підприємства.

Для відображення в бухгалтерському обліку сум амортизаційних відрахувань використовують контраktivний регулюючий рахунок 13 «Знос необоротних активів».

Схема відображення синтетичного обліку амортизації основних засобів наведена на рисунку 1.4.

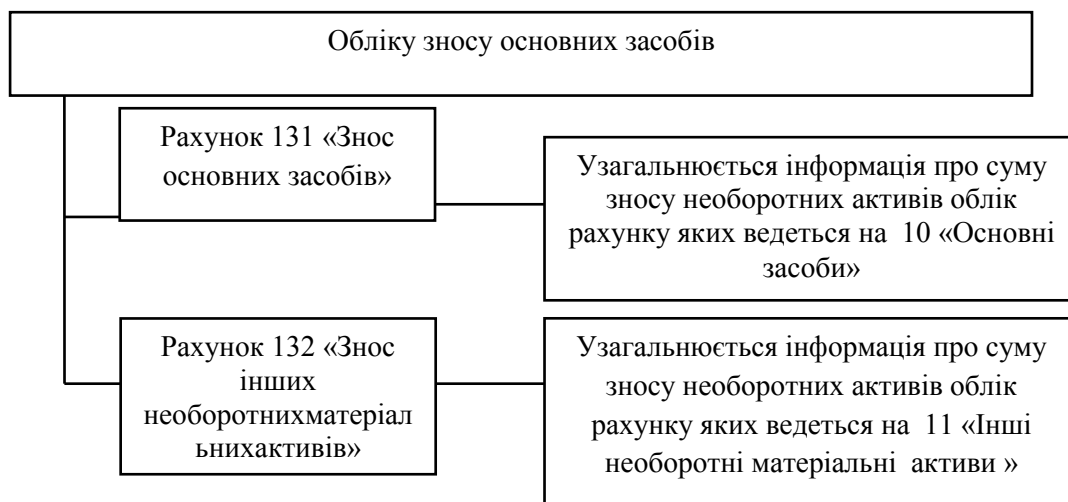

Рисунок 1.4 - Відображення синтетичного обліку амортизації основних засобів

При експлуатації основних засобів виділяють два види зносу :

1) фізичний знос - залежить від навантаження на обладнання чи можливість проведення профілактичних оглядів та ремонтів;

2) моральний знос - обумовлено технічним прогресом

Метою аудиту операцій з основними засобами можна відзначити встановлення: достовірності первинних даних відносно руху необоротних активів; повноти і своєчасності відображення первинних даних у зведених документах та облікових регістрах; правильності ведення обліку необоротних активів та його відповідності прийнятій обліковій політиці, достовірності відображення стану необоротних активів у звітності господарюючого суб'єкта; відповідності методики обліку та оподаткування операцій з необоротними активами.

Основними завданнями і метою внутрішнього аудиту основних засобів визначає: встановлення правильності документального оформлення і своєчасного відображення в обліку операцій з основними засобами, їх надходження, внутрішнього переміщення і вибуття; перевірку правильності розрахунку, своєчасного відображення в обліку зносу основних засобів; перевірку правильності відображення в обліку фінансових результатів від вибуття основних засобів контроль за збереженням основних засобів; перевірку правильності проведення індексації основних засобів; перевірку порядку відображення ремонту основних засобів синтетичного обліку основних засобів з даними фінансової звітності.

Джерелами інформації для аудиту основних засобів мають бути:

1. Наказ про облікову політику підприємства.
2. Первинні документи з обліку основних засобів: інвентарні картки, акти приймання-передачі, введення в експлуатацію, ліквідації, акти списання основних засобів та ін.
3. Облікові регістри, що використовуються для відображення господарських операцій з обліку основних засобів - журнали.
4. Акти та довідки попередніх ревізій, аудиторські висновки та інша документація, що узагальнює результати контролю.
5. Головна книга.
6. Звітність підприємства.

Під методом внутрішнього аудиту слід розуміти сукупність прийомів, за допомогою яких оцінюється стан об'єктів, що вивчаються, або способи здійснення попереднього, поточного й заключного господарського контролю за діяльністю підприємств з точки зору дотримання законності, доцільності, достовірності, економічної ефективності господарських операцій на підставі використання звітної, облікової, планової (нормативної) та іншої економічної інформації з поєднанням дослідження фактичного стану об'єктів контролю. Загальну схему методології внутрішнього аудиту наведено на рисунку 1.5.

Рисунок 1.5 - Схема методології внутрішнього аудиту

Дослідження об'єктів внутрішнього аудиту здійснюється за допомогою загальнонаукових методів і спеціальних прийомів.

Послідовність аудиту основних заходів наведена на рисунку 1.6.

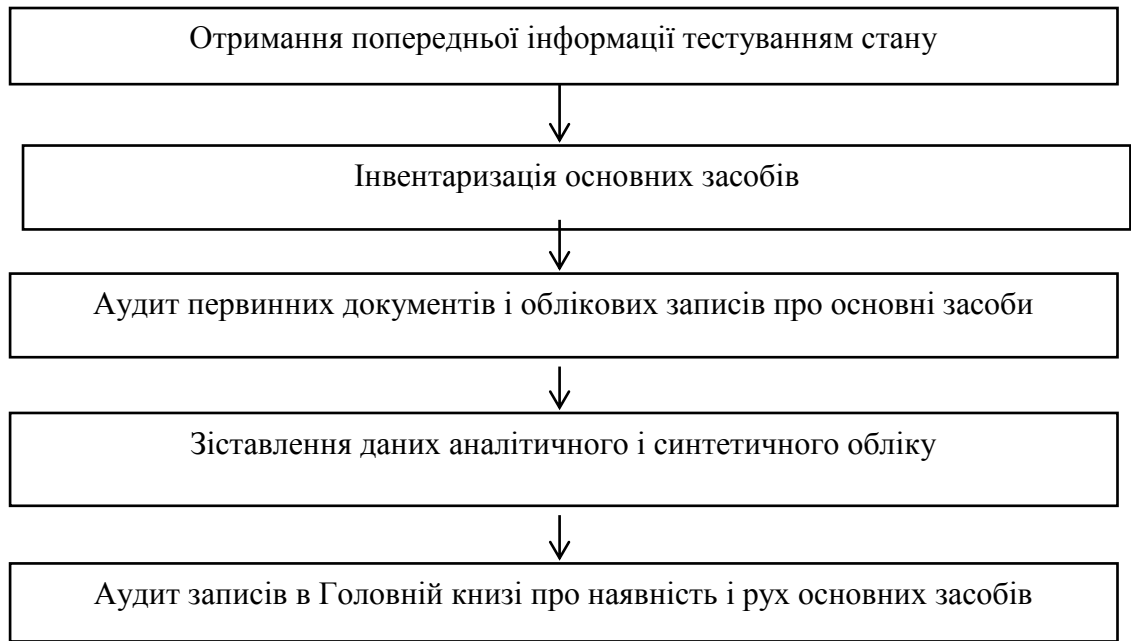

Рисунок 1.6 - Аудиторські процедури перевірки основних засобів

Проведення внутрішнього аудиту операцій з обліку основних засобів повинно складатися з наступних етапів зображених на рисунку 1.7.

Рисунок 1.7 - Етапи внутрішнього аудиту операцій з основними засобами

На першому етапі внутрішній аудитор повинен переконатися у тому, що усі об'єкти віднесені до основних засобів згідно до законодавством та обліковою політикою підприємства. Для цього аудитор порівнює вимоги віднесення об'єктів до основних засобів в Наказі про облікову політику підприємства, керуючись П(С)БО 7 «Основні засоби», з даними інвентарних карток.

Другий етап полягає в перевірці правильності документального оформлення, доцільності і законності придбання, повноти, правильності оцінки і своєчасності оприбуткування основних засобів, які надійшли на підприємство.

На третьому етапі внутрішній аудитор перевіряє «Наказ про облікову політику підприємства» та його відповідність вимогам чинного законодавства, а також порівнює прийняті методи амортизації з тими, які використовує підприємство. З метою перевірки правильності нарахування сум внутрішній аудитор проводить арифметичну перевірку, використовуючи наступні джерела: розрахунки амортизації, інвентарний опис, інвентарні картки, відомості розрахунку амортизації, відомості по К-т рахунку 13 «Знос (амортизація) необоротних активів»

Четвертий етап полягає у перевірці правильності обліку переоцінки основних засобів, використовуючи для цього документи, які підтверджують ринкові ціни, розрахунки переоцінки, Журнал № 4.

На п'ятому етапі внутрішній аудитор повинен перевірити операції з ремонту основних засобів. Особливу увагу необхідно приділити тому, які види ремонтів були проведені (поточний чи капітальний), а також перевірити правильність віднесення витрат на ремонт.

Шостий етап полягає у перевірці операцій з вибуття основних засобів. Перевірку доцільно починати з перевірки наявності договорів (за умов продажу основних засобів) і актів списання основних засобів (за умов ліквідації основних засобів), а також формальної перевірки усіх обов'язкових реквізитів документів.

На сьомому етапі здійснюється перевірка об'єктів основних засобів, які передані (взяті) в оперативну (фінансову) оренду. У процесі внутрішнього аудиту перевіряється правильність оформлення договорів та інвентарних карток на наявність у них усіх підписів та заповнених реквізитів.

На восьмому етапі на підставі первинних документів та аудиторських процедур внутрішній аудитор повинен дати оцінку:

- загальному рівню забезпеченості акціонерного товариства основними засобами;
- технічному стану основних засобів;
- раціональності структури основних засобів з урахуванням особливостей технологічних процесів на підприємстві;
- фонду його робочого часу, аналізу використання потужності підприємства;
- належної комплектності наявного парку основних засобів;
- впливу використання машинного часу на обсяг випуску продукції та ін.

У ході проведення внутрішнього аудиту основних засобів здійснюється аналіз за наступними напрямками:

- аналіз складу, структури і динаміки основних засобів;
- аналіз стану та руху основних засобів;
- аналіз забезпеченості підприємства основними засобами;
- аналіз ефективності використання основних засобів;
- аналіз використання машинного часу та обладнання.

І дев'ятий завершальний етап, полягає у складанні і поданні аудитором висновку, в якому розкриваються результати перевірки, В разі виявлення

порушень чи недоліків, аудитор визначає заходи щодо вирішення та поліпшення проблемних питань.

У другому розділі «Організація обліку та внутрішній аудит основних засобів на ТОВ «ЗЗСТ «Мотор-січ» було розглянуто загальну характеристику підприємства; методику організації основних засобів на ТОВ «ЗЗСТ «Мотор-січ»; фінансовий аналіз основних показників діяльності підприємства.

ТОВ «ЗЗСТ «Мотор-Січ» засноване на підставі рішення загальних зборів 31.10.2006 року шляхом виходу дочірнього підприємства ПАТ «Мотор-січ» зі складу компанії та реорганізовано в товариство з обмеженою відповідальністю.

Основна діяльність: виробництво споживчих товарів - металопластикових вікон та побутових замків.

Організація роботи бухгалтерської служби на ТОВ «ЗЗСТ «Мотор-Січ» передбачає визначення прав та обов'язків головного бухгалтера та підлеглих йому облікових працівників, визначає побудову бухгалтерської служби на підприємстві, її місце в системі управління та взаємодію з іншими підрозділами підприємства тощо.

Для організації бухгалтерського обліку підприємства ТОВ «ЗЗСТ «Мотор-січ» було впроваджено ряд документів, а саме: положення про бухгалтерську службу, положення про головного бухгалтера, графік документообігу, посадові інструкції, положення про відділ внутрішнього аудиту, наказ про облікову політику.

На підприємстві комплексна автоматизація обліково-аналітичних робіт, організації на підприємствах АРМ бухгалтера на основі сучасних ЕОМ і комп'ютерних технологій. Бухгалтерія використовує такі програмні продукти як «1С: Підприємство 7.7», «М.Е.Doc.IS», «Microsoft Office».

Підприємство ТОВ «ЗЗСТ «Мотор-січ» використовує 8 клас при здійсненні бухгалтерських проводок. Оскільки темою роботи є основні засоби, то саме облік основних засобів буде розкрито на прикладі підприємства ТОВ «ЗЗСТ «Мотор-січ»

Аналітичний облік основних засобів ведеться на ТОВ «ЗЗСТ «Мотор-січ» за інвентарними об'єктами, тобто веде в інвентарних картках. Кожному інвентарному об'єкту присвоюють інвентарний номер, який наносять на об'єкт і вказують в первинних документах і реєстрах з обліку основних засобів. Облік також ведеться по видах основних засобів, місцях їх експлуатації, матеріально відповідальних особах.

Усі операції, пов'язані з рухом основних засобів на ТОВ «ЗЗСТ «Мотор-січ» оформляються первинними документами, які забезпечують правильність їх обліку. Мета первинного обліку основних засобів - збирання та обробка даних про факти господарської діяльності, їх подальше перетворення на інформацію, яка дає можливість апарату управління розробляти та ухвалювати рішення та уникати економічних прорахунків.

Схема обліку основних засобів на ТОВ «ЗЗСТ «Мотор-січ» наведена на рисунку 2.1.

Рисунок 2.1 –Схема обліку основних засобів на ТОВ «ЗЗСТ «Мотор - січ»

Основні засоби на ТОВ «ЗЗСТ «Мотор-січ» надходять в результаті:

- придбання у постачальників;
- виконання будівельно-монтажних робіт;
- виготовлення основних засобів на власному підприємстві;
- безоплатної передачі (надходження) від юридичних і фізичних осіб;
- виявлення надлишків основних засобів у процесі інвентаризації.

Порядок документування операцій з надходження основних засобів на ТОВ «ЗЗСТ «Мотор-січ» наведено на рисунку 2.2.

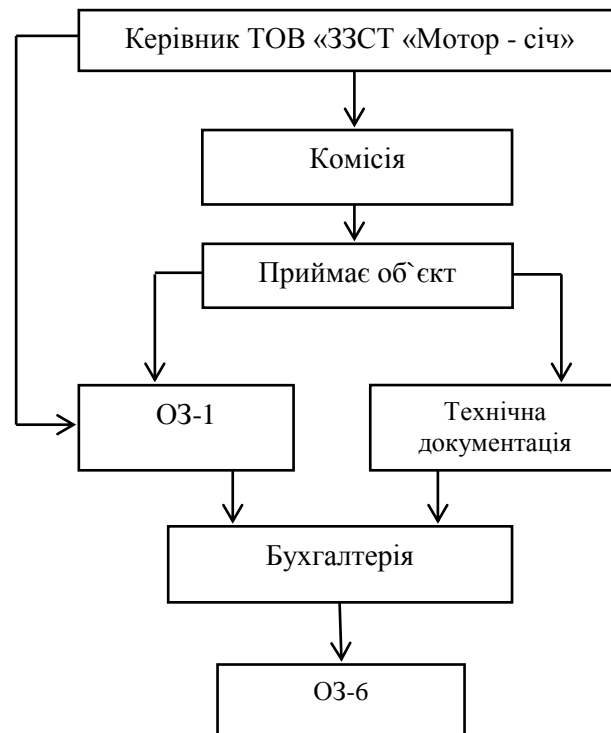

Рисунок 2.2 - Документування операцій з надходження основних засобів на ТОВ «33СТ «Мотор-січ»

Акт приймання-здачі відремонтованих і реконструйованих об'єктів (ф. №ОЗ-2) застосовується для оформлення приймання-здачі основних засобів з ремонту, реконструкції.

Витрати на ремонт основних засобів включаються :

- до первісної вартості, якщо понесені витрати призводять до збільшення майбутніх економічних вигод, первісно очікуваних від використання об'єкту ;

- до складу витрат, якщо вони здійснюються для підтримання об'єкта в робочому стані та отримання первісно визначеної суми майбутньої економічної вигоди від його використання.

Документування операцій на ТОВ «33СТ «Мотор-січ» з ремонту та модернізації основних засобів схематично наведено на рисунку 2.3.

Рисунок 2.3 - Документування операцій з ремонту та модернізації основних засобів на ТОВ «33СТ «Мотор-січ»